



EHBO bij Honden

De informatie die u hier aantreft kan u van pas komen in "eerste hulp"-situaties.
Ga echter nooit zelf dokteren en raadpleeg bij twijfel altijd een dierenarts.

Wij (Gordon Setter Vereniging Nederland) zijn niet aansprakelijk voor de gevolgen van ondeskundig medisch handelen. Eerste hulp is de eerste verzorging die een dier nodig heeft als het lijdt aan de gevolgen van een ongeval of een plotseling ontstane of ontdekte ziekte. Het doel van eerste hulp is het redden van het leven van een dier, het verlichten van pijn, het voorkomen dat de verschijnselen verergeren en het bevorderen van herstel.

Probeer steeds kalm te blijven en denk aan uw eigen veiligheid. Een dier met pijn zal u waarschijnlijk proberen te bijten. Indien u ongerust bent over uw dier, bel dan uw eigen dierenarts of de dierenambulance voor verdere informatie of vervoer.

Epilepsie/toevallen

Bij epilepsie treedt een tijdelijk bewustzijnsverlies op. Je kunt spierkrampen zien; onwillekeurige samentrekkingen van de spieren. Het dier kan urine en/of ontlasting laten lopen. Verder overmatig speekselen en eventueel bloed uit de bek, doordat de tong tussen de kaken geklemd zit.

Epilepsie kan vele oorzaken hebben; o.a.

- infectieziekten als honden/kattenziekte, tetanus
- verwondingen aan de kop
- koorts, zonnesteek
- te hoog/te laag bloedsuikergehalte
- medicijnen
- vergiftiging
- epilepsie kan ook aangeboren zijn

Soms wordt er ook geen oorzaak gevonden.

Wat kunt u doen:

- Zorg dat het dier zichzelf en u niet kan verwonden, maar houdt het dier niet stevig vast.
- Doe de radio of televisie uit (het geflikker van tv kan een nieuwe aanval uitlokken) en maak de kamer schemerig.
- Wacht rustig tot de aanval over is (de aanval kan enkele minuten duren). Meestal is de aanval eenmalig. Overleg met de dierenarts wat u verder moet doen. Het kan voorkomen dat uw dier aanval na aanval krijgt. Het hart en de ademhaling krijgen het heel zwaar te verduren. Ga dan zo snel mogelijk naar de dierenarts zonder te wachten tot de aanvallen over zijn.
- Indien het een eenmalige aanval was, laat het dier dan heel rustig bijkomen. Minimaal een half uur.
- Geef tijdens een aanval nooit eten of drinken of medicijnen in de bek, het dier kan er in stikken.

Zonnesteek

Een dier kan een zonnesteek krijgen als het te lang in de zon zit.

Wat kunt u zien:

- Dier voelt warm aan, de temperatuur is hoog
- hijgen, kwijlen
- braken, diarree
- bleke slijmvliezen
- gedragsveranderingen, b.v. in de vorm van agressie

Wat kunt u doen:

- Haal het dier uit de warme omgeving. Koel het dier langzaam af met niet te koud water. Gebruik vooral geen ijskoud water en begin bij de poten met koelen en ga langzaam naar boven. Als het dier niet bewusteloos is, kunt u hem kleine beetjes water geven. Mocht het dier hiervan gaan braken, dan onmiddellijk stoppen.
- Neem steeds de lichaamstemperatuur op met een thermometer. De normale temperatuur van hond en kat is 37 tot 39 graden. Stop met koelen als de temperatuur ongeveer 40 graden is. Het dier koelt nog verder door!

Ga altijd naar een dierenarts ter controle en eventuele verdere behandeling.

Shock

Shock is een **levensbedreigende situatie**, de bloeddruk in het lichaam daalt als gevolg van bijv. bloedverlies, hartproblemen, vochtverlies bij brandwonden, braken of diarree. Andere oorzaken kunnen zijn: allergische reacties, elektrische schok, of hersenletsel. In geval van shock **gaat u altijd naar een dierenarts!!**

Verschijselen van shock:

- pols zwak en onregelmatig
- ademhaling snel en oppervlakkig
- bewustzijn: suf, bewusteloos of coma, vergrote vluchtreactie
- slijmvlies bleek \ wit (tandvlees en binnenkant oogleden)
- ledematen koud
- romp warm en klammig
- pupillen wijd
- ogen liggen dieper in de kassen
- temperatuur gaat langzaam dalen tot 27 graden

Wat kunt u doen:

- oorzaak van de shock proberen weg te nemen
- prikkelarme omgeving aanbieden
- vervoeren met kop als laagste punt en de kop in de rijrichting
- voorkom verdere afkoeling door een deken over dier te leggen (maar maak het niet TE warm)
- bloedingen stelpen + verbinden
- nooit te drinken of te eten geven

Maagtorsie

Een maagtorsie of maagdraaiing is een spoedgeval. Het komt voornamelijk voor bij grote hondenrassen, wat niet wil zeggen dat een teckel geen maagtorsie zou kunnen krijgen. De hond zal in shock raken en uiteindelijk overlijden. **Wees dus altijd zeer alert als uw hond probeert te braken zonder succes!**

Hoe kan een maagtorsie ontstaan:

Door teveel eten ineens, verkeerd eten of teveel beweging direct na de maaltijd kan er een grote gasontwikkeling ontstaan waardoor de maag plaatselijk uitzet. Daardoor gaat de maag draaien. In ernstige gevallen wordt de maag bij de slokdarmzijde alsook bij de dunne darmzijde afgesloten. Ook de bloedcirculatie wordt afgesloten. Hierdoor ontstaat nog meer gasontwikkeling en de maag zwelt nog meer op. U zult begrijpen dat er daardoor grote druk op het middenrif komt, waardoor de hond het benauwd krijgt.

Wat kunt u zien:

- uw hond probeert te braken, echter zonder succes.
- overmatig speekselen
- hond is onrustig
- de buik zwelt op, met name links achter de ribboog
- benauwdheid

Wat kunt u doen:

- ***onmiddellijk naar de dierenarts!*** Alleen spoedige hulp kan uw hond redden, als het kan, laat dan uw hond zelf lopen naar uw auto.
- heeft u geen vervoer, bel dan de dierenambulance voor transport, ook als het dier niet meer in staat is om te lopen.
- wees voorzichtig met tillen als u uw hond zelf gaat vervoeren; oefen geen druk uit op de buik.
- tijdens het vervoer mag de hond gaan staan, liggen of zitten; dwing het dier niet om een andere positie in te nemen.

De dierenarts zal proberen via een sonde de maag te bereiken en deze te ledigen, zodat gas, vloeistoffen en etensresten uit de maag komen. Als dit niet meteen lukt zal hij/zij de maag punteren met een dikke naald om de gassen te laten ontsnappen. Als de behandeling succes heeft moet het dier onder observatie blijven, omdat kans op herhaling groot is.

Als de voorgaande behandelingen niet lukken, kan men besluiten om de hond te opereren, alhoewel de prognose niet altijd even gunstig is.

Hoe kunt u een maagtorsie voorkomen:

- laat uw hond voor het eten uit of zorg ervoor dat er anderhalf uur tussen de maaltijd en het spelen/uitlaten ligt.
- geef meerdere keren per dag een kleine maaltijd, i.p.v. een grote hoeveelheid in een keer
- zet het voedsel op een verhoging, zodat de hond tijdens het eten zo weinig mogelijk lucht naar binnen krijgt.

Oog uit de kas (oogluxatie)

Wat kunt u zien:

- Het oog puilt erg ver uit de kas of bungelt aan de oogspieren/zenuwen. De oorzaak is meestal een ongeluk, waarbij het dier een harde klap tegen de kop heeft gehad. Het komt vooral voor bij kortschedelige honden zoals de pekinnees en bulldog of bij de Siamese kat, waarbij de dieren te ruw in het nekvel zijn gepakt.

Wat kunt u doen:

- til het dier nooit aan het nekvel op
- duw de oogbol niet zelf terug
- zorg dat het dier niet bij zijn oog kan komen
- houdt het oog nat met een vochtig verband, wat echter alleen zeer losjes om het oog gewikkeld moet worden
- ga onmiddellijk naar de dierenarts

Oogverwonding

Oogverwondingen komen vaak voor n.a.v. ongelukken of doordat er vreemde voorwerpen in het oog terecht komen, bijv. zandkorrels of doorntjes. Deze letsels zijn altijd zeer pijnlijk, dus let op uw eigen veiligheid.

Wat kunt u zien:

- Het oog traant en is waarschijnlijk rood en eventueel gezwollen, meestal ziet u een uitvloeiing.

Wat kunt u doen:

- Spoel het oog met (liefst gekookt en afgekoeld) water, zodat u kunt zien wat de oorzaak is.
- Steekt er iets in het oog haal het er dan niet zelf uit maar ga naar uw dierenarts.
- Voorkom dat het dier met zijn poot bij het oog komt.

Vergiftiging

Vergiften zijn stoffen die bij opname of contact met het lichaam schade kunnen toebrengen of zelfs de dood tot gevolg kunnen hebben. Ze kunnen via de bek (eten,drinken), neus (inademing) of de huid (direct contact) worden opgenomen.

Wat kunt u zien:

- Plotseling heftig braken, buikpijn, diarree, spierkrampen of ademhalingsstoornissen.
- Soms zijn de verschijnselen niet zo duidelijk. Het dier is wat rustiger of juist erg druk.
- Let goed op de omstandigheden, soms zijn er restanten van een gegeten gif te vinden. Er bestaan zoveel stoffen waar een dier heftig op kan reageren, dat we hier niet verder op in kunnen gaan. Bovenstaande zijn slechts enkele voorbeelden.

Wat kunt u doen:

- haal het gif (plant, medicijnen e.d.) onmiddellijk weg
- maak de bek goed schoon door de bek te spoelen met water maar zorg ervoor dat het dier geen water naar binnen krijgt, door de kop goed omlaag te houden.
- spoel de vacht, als het om een stof op de huid gaat, goed met stromend water af
- probeer te achterhalen wat en hoeveel het dier naar binnen heeft gekregen
- neem resten van het gif en/of braaksel mee naar de dierenarts

TIP: schaf een gifwijzer aan bij de apotheek. Hierop staan vele stoffen en ook wat je kunt doen als eerste hulp, b.v. wel/niet laten braken etc. Zie ook Vergiftiging bij honden

Nier- en blaasproblemen

De nieren en de blaas zorgen ervoor dat afvalstoffen en overtollig vocht uit het bloed worden gehaald. Ze dienen als het ware als een filter voor het bloed. Een veel voorkomende kwaal bij oudere honden, maar vooral katten is dat de nierfunctie achteruit gaat, waardoor er afvalstoffen achterblijven in het bloed. Dit wordt een nierversgiftiging genoemd. Het dier is hierbij duidelijk ziek.

Wat kunt u zien:

- veel drinken, slecht tot niet meer eten, vermageren
- vacht staat overeind
- dier is uitgedroogd (dit kunt u controleren door de vacht iets op te trekken ter hoogte van het nekvel; de vacht behoort meteen terug te springen; gaat dit heel langzaam of niet meer terug (vacht blijft overeind staan) dan is het dier uitgedroogd en moet het naar de dierenarts voor een vocht inbrengend infuus

Deze kwaal is ongeneeslijk, maar met nier diëten en medicijnen is het soms mogelijk om de kwaal niet verder te laten gaan en kan het dier nog een tijdje voort leven.

Blaasstenen of blaasgruis

Als de urinebuis verstopt zit met gruis kan het dier zijn urine niet kwijt. In het bovenstaande heeft u al kunnen lezen dat urine gifstoffen bevat die uit het lichaam verwijderd moeten worden. De blaas raakt steeds voller en op een bepaald moment kunnen de nieren de urine niet meer kwijt, waardoor een acute nierversgiftiging ontstaat. Soms gebeurt het zelfs dat de blaas knapt. We zien het vooral bij katers.

Wat kunt u zien:

- het dier gaat vaak naar de bak om te urineren, echter zonder succes
- het dier miauwt/jankt klagelijk en heeft pijn in de buikstreek duurt dit langer dan kunt u het volgende zien:
 - braken
 - het dier wordt sloom
 - het dier gaat in de kattenbak/mand liggen
 - het dier raakt in shock
 - het dier zal in coma raken, waarop de dood volgt Dit proces kan zich in korte tijd voltrekken (12 tot 24 uur)

Wat kunt u doen:

- *Het dier moet onmiddellijk naar de dierenarts, deze zal de blaas ledigen en antibiotica toedienen en indien nodig vocht toedienen.*

In de meeste gevallen zal geadviseerd worden om een blaasgruis oplossend dieet te verstrekken gedurende minstens zes weken. Eventueel kan een operatie noodzakelijk zijn, waarbij het laatste deel van de urinebuis verwijderd zal worden incl. de penis.

Dit probleem komt zowel bij honden (reuen) als katten (katers) voor en andere dieren kunnen een verstopping krijgen.

Baarmoederontsteking bij de hond

Wat kunt u zien:

- uitvloeiing uit de vagina, die er bloederig bruin of pussig uitziet
- ziek, slecht eten, vaak snel moe en meer drinken
- koorts
- braken

Indien deze toestand te lang duurt, kan het dier eraan overlijden

Wat kunt u doen:

- *Het dier moet onmiddellijk naar de dierenarts.* Deze zal het dier opereren om de baarmoeder en eierstokken te verwijderen. In minder ernstige gevallen zal het antibiotica krijgen; vaak is dit echter onvoldoende en zal het dier uiteindelijk toch geopereerd moeten worden.

Zwangerschap

Als de tepels van de poes rood en groot beginnen te worden en de haartjes rondom de tepel gaan verdwijnen, kan men aannemen dat het dier zwanger is.

Bij de hond ziet u deze verschijnselen niet zo duidelijk. Waarschijnlijk eet en drinkt het drachtige dier meer dan normaal. De duur van de zwangerschap is ong. 64 dagen voor de kat en ong. 63 dagen voor de hond.

Problemen tijdens de dracht:

- er is een bloederige uitvloeiing
- het dier ziet er drachtig uit, maar er komen toch geen jongen

Het is mogelijk dat het dier schijnzwanger is of dat de vrucht is doodgegaan en het lichaam van de moeder de restanten weer heeft opgenomen.

Schijnzwangerschap komt vaker voor bij honden dan bij katten. Bij konijnen komt het regelmatig voor.

Ong. 8 weken na de loopsheid gedraagt de hond zich alsof ze jongen heeft. Ze wil niet wandelen, gedraagt zich onrustig en verdedigt de mand alsof er pups in liggen. Sommige honden worden regelmatig schijnzwanger; dan is er grotere kans op ontstekingen van de baarmoeder. Er bestaan medicijnen voor en daarnaast is afleiding ook een goed hulpmiddel, evenals minder eten geven, waardoor de melkproductie wat wordt afgeremd. Een uitstekende remedie is castratie (het operatief wegnemen van de eierstokken EN de baarmoeder).

- Vloeien aan het eind van de zwangerschap

Indien het helder of niet vies ruikend is, kan het er op wijzen dat er een of meerdere jongen zijn doodgegaan in de baarmoeder. De overige jongen kunnen toch gewoon gezond ter wereld komen. Wel is het van belang dat u contact opneemt met uw dierenarts. Indien de uitvloeiing troebel en stinkend is, dan is het vrijwel zeker dat de baarmoeder ontstoken is.

De bevalling

De eerste tekenen bij het moederdier zijn nesteldrang en onrust. Het dier loopt achter u aan en vraagt aandacht.

Als de weeën zijn begonnen wordt het jong 15 tot 30 minuten later geboren (het jong of vruchtvlies is in de vagina zichtbaar). Dit kan uitlopen tot een uur, maar als het jong dan nog niet geboren is, moet u uw dierenarts waarschuwen. Meestal regelt de natuur het allemaal zelf, dus raak niet meteen in paniek!

Geboorteposities kunnen zijn:

- kopligging
- stuitligging (komt vaak voor bij honden)
- stuitligging waarbij slechts een of geen van beide achterpoten naar achteren is gericht. Dit is voor het moederdier een moeilijke bevalling.

Als het dier steeds perst en er wordt geen jong geboren, wordt het tijd om te helpen. Als er een kopje of een pootje uit het geboortekanaal steekt kun je met een schone theedoek en handen de pootjes of het kopje vastpakken en voorzichtig trekken in de richting van de hakken van de moeder. Doe dit echter alleen als de moeder perst. Als er teveel weerstand is, moet je ophouden en de dierenarts waarschuwen. Als de weeën te zwak zijn kan de dierenarts een injectie toedienen om de weeën te versterken. Als dit allemaal niet wil baten kan uw dierenarts een keizersnede overwegen. Als de geboorte wel goed verloopt, worden de volgende jongen geboren met een tussenpoos van 15 min. tot 2 uur.

De tijd tussen de geboorte van pups kan langer zijn. Meestal komt er na ieder jong een nageboorte, soms komen er twee nageboorten na twee jongen. De moeder eet dit meestal op. Sta haar dit ook toe. Als de moeder de nageboorte er niet afhaalt kunt u dit voor haar doen. Verwijder het vlies, te beginnen bij het kopje, zodat het dier kan gaan ademhalen. Veeg het neusje en bekje voorzichtig schoon. Verwijder dan de rest van het vlies en breek de navelstreng door. Doe dit met de duim en wijsvinger van een hand en scheur de navelstreng op ong. 2 cm. af in de richting van de buik van het jong, zodat de kans op een navelbreuk heel klein is. Knip de streng niet met een schaar door omdat de kans op bloeden dan erg groot is.

Wrijf het jong voorzichtig droog. Hiermee bevordert je de circulatie en de ademhaling. Laat het jong na de bevalling drinken bij de moeder. Als het dier niet kan drinken, kijk dan of zijn gehemelte goed is. Bij een niet goed gesloten gehemelte komt er melk terug uit de neusgaten. Het kan ook zijn dat de moeder niet voldoende melk heeft. Neem dan contact op met uw dierenarts.

Eclampsie of melkziekte (zoogperiode)

Melkziekte kan optreden bij het moederdier nadat de jongen geboren zijn. Het ontstaat door een tekort aan calcium (kalk).

Wat kunt u zien:

- bij de hond: stiller, slomer, bibberig tot toevallen aan toe.
- bij de kat: onrustig, hijgerig, gedragsverandering, toevalachtige verschijnselen.

Het is mogelijk, dat het dier er aanleg voor heeft. Een andere mogelijkheid is dat tijdens het laatste deel van de dracht de jongen erg snel groeien (hier is veel calcium voor nodig) en als ze geboren zijn komt de melkproductie goed op gang (veel calcium in de melk), waardoor het een te grote belasting is voor de moeder.

Wat kunt u doen:

Indien deze verschijnselen zich voordoen, breng het dier dan naar de dierenarts voor een calciuminjectie. Ze zal zich dan snel weer beter gaan voelen. De moeder moet daarna extra calcium in het eten krijgen en in overleg met de dierenarts moet bekeken worden of de jongen wel of niet door de eigenaar bijgevoerd moeten worden. Bij een eventuele volgende dracht moet het moederdier extra calcium krijgen vanaf het begin van de zwangerschap.

Treedt de eclampsie toch weer op, dan is het advies om het dier niet meer te laten jongen.

Ernstige bloedingen, Slagaderlijke bloeding

Wat kunt u zien:

- Het bloed stroomt stootsgewijs uit de wond; bij iedere hartslag komt er een golfje bloed naar buiten.
- Het bloed is helderrood van kleur (het bevat veel zuurstof).

Aderlijke bloeding

Wat kunt u zien:

- Het bloed stroomt voortdurend uit de wond, waardoor er veel bloed verloren kan gaan.
- Het bloed is donkerrood van kleur (het bevat minder zuurstof).
-

Wat kunt u doen:

- *Ga bij al deze bloedingen meteen naar een dierenarts.*
- Druk de bloedvaten dicht in de lies of oksel (van de gewonde poot). De bloeding zal over het algemeen snel stoppen. Bedek de wond met een gaasje, daarop een prop watten en zet dit vast met verband. Kunt u de bloeding op deze manier niet stoppen, leg dan een knevelverband aan.
- Leg bij een slagaderlijke bloeding een reep stof of b.v. een stropdas, circa 5 cm boven de wond, tussen de wond en het hart in. Maak in de zwachtel een knoop en leg hierop een pen of stevig stokje. Knoop dit er stevig op vast. Draai dan de pen of stokje rond totdat de reep stof strak om de poot zit. Als u zelf naar de dierenarts rijdt, knoop dan de strook op het stokje vast. Draai na 10 minuten de knevel los om het bloed te laten stromen. Dit is heel belangrijk om geen weefsel af te laten sterven.
- Bij heftige bloedingen aan kop of romp neemt u een schone doek en drukt dit stevig op de wond.

Botbreuken

Botbreuken worden veroorzaakt door een aanrijding of een flinke val- of vechtpartij. Breuken kunnen ook ontstaan door bijvoorbeeld bottumor of botontkalking.

Wat kunt u zien:

- De poot staat in een vreemde stand of beweegt abnormaal
- Het dier kan niet meer op de poot staan
- Op de breukplaats is een zwelling te zien; het dier heeft veel pijn
- Het bot kan eventueel uit de huid steken

Wat kunt u doen:

- *breng het dier naar de dierenarts*
- het dier heeft pijn, dus let op dat u niet wordt gebeten
- draai het dier op de niet gewonde zijde, waarbij de gebroken poot naar boven steekt
- als u het bot uit de huid ziet steken, leg dan een schoon gaasje of schone doek op de wond, liefst iets vochtig gemaakt.
- schuif een deken of dikke jas o.i.d. tussen de voor en achterpoten in de lengterichting, dit zorgt ervoor dat de gebroken poot stabiel komt te liggen.
- leg een deken of een plank aan de rugzijde en trek het dier hierop door aan het rugvel en nekvel te trekken.
- geef nooit pijnstillers

LET OP

Als uw dier is aangereden en niet opstaat, til uw dier dan niet zomaar op, u zou het letsel kunnen verergeren (rugletsel). Schuif hem het liefst op een plank (zie hierboven) of bel de dierenambulance voor vervoer. Wij weten hoe wij uw dier het best kunnen vervoeren en hebben al het materiaal op de ambulance om uw dier zo goed mogelijk te helpen.

Brandwonden

Brandwonden ontstaan niet alleen door vuur/vlammen, maar ook door contact met chemische stoffen, zonnestralen, elektra of straling.

Wat kunt u zien:

- de vacht van uw dier kan geschroeid zijn, maar ook intact het is soms erg moeilijk om te zien of de huid verbrand is, door de aanwezigheid van haar of veren
- de huid kan rood zijn, met of zonder blaren, een wit/beige of zelfs zwarte kleur hebben
- het dier heeft veel pijn. Let op: bij een derdegraads verbranding heeft het dier weinig tot geen pijn door beschadiging van de zenuwen
- het dier kan in shock raken, zeker bij derdegraads verbranding

Wat kunt u doen:

- WATER, DE REST KOMT LATER houdt het verbrande deel onder zacht stromend lauw water ABSOLUUT GEEN IJSKOUD WATER, de haarvaten zullen zich hierdoor vernauwen, waardoor de hitte juist NIET het lichaam kan verlaten doe dit minimaal 20 minuten
- geef geen pijnstillers en smeer niets op de wond, dus ook geen boter of zalfjes!!!
- neem contact op met uw dierenarts

Brandplekken aan de bek

Wat kunt u zien:

- er is blaarvorming aan de bek
- ruikt uit de bek
- braakt eventueel De oorzaak kan zijn dat het dier bijtende stoffen heeft opgelikt of in een elektrasnoer heeft gebeten. Ook planten kunnen brandblaren veroorzaken.

Wat kunt u doen:

- als het dier krampen heeft of bewusteloos is, ga dan onmiddellijk naar een dierenarts
- als het dier niet bewusteloos is, spoel de bek dan goed met water houdt de kop van het dier naar beneden, zodat er geen water in zijn luchtpijp kan lopen
- ga naar de dierenarts en neem de gegeten stof of de plant mee

LET OP:

OOK DOOR BEVRIEZING KUNNEN BRANDWONDEN ONTSTAAN

Brandwonden door bevrozing kunnen voornamelijk voorkomen aan staartpunt, oor toppen en voetzooltjes. De bevroren huid ziet er wit uit en als hij ontdooit, wordt hij rood, warm en pijnlijk.

Wat kunt u doen:

- *Ga naar de dierenarts*
- verwarm de bevroren delen LANGZAAM met een warme doek, of dompel de delen in handwarm water, ong. 24 graden Celsius doe dit minimaal 20 minuten en zorg ervoor dat het op laten lopen van de temperatuur heel geleidelijk gaat
- LET OP: WRIJF DE OREN NIET WARM, HIERDOOR KUNNEN DE HUIDCELLEN KAPOT GEWREVEN WORDEN